

Pesachim Sources 25

רבינו חננאל מסכת פסחים דף ו עמוד א

אמר רב המוצא חמץ ביום טוב שאינו יכול לבערו כופה עליו את הכלי חיישינן שמא יאכלוהו בניו ואם של הקדש אינו צריך מ"ט מיבדל בדילי אינשי מיניה מקמי הכי ולא אתו למיכליה דחמיר עלייהו איסוריה וחמץ של נכרי צריך מחיצה עשרה טפחים כדי שיצא מרשות ישראל לגמרי:

מהר"ם חלאווה מסכת פסחים דף ו עמוד א

אמר רב יהודא אמר רב המוצא חמץ ביום טוב כופה עליו את הכלי. י"מ דהכ' בשבטלו דתו לא עבר בב"י ובבל ימצא וליכא אלא משום דלמא אתו למיכל מניה ובכפיית כלי סגי. אבל כשלא בטלו כיון דאיכא משום בל יראה ובל ימצא שריף ליה. ולא מחוור לי כלל דאפילו לא בטלו נמי דמצוה לשורפו אין שורפין אותו ביום טוב וקדשי' יוכיחו דכתיב ושרפת את הנותר באש ואפי"ה קיימ"ל דאין שורפין קדשים ביום טוב. ור' עקיבא נמי דאית לי' דאין ביעור חמץ אלא שריפה ומצוה לשורפו אמר לעיל דאין שורפין ביום טוב. ואף על גב דמפרש לעיל טעמיה דר' עקיבא משום דלא אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ואלו אנן קיימ"ל כב"ה דאית להו מתוך בפ"ק דביצה מסתברא לי דההיא דר' עקיבא ל"פ אדידן דהיאך אפשר דשביק ב"ה ועביד כב"ש אלא ה"ק רבא וש"מ דב"ה לא אמרי מתוך אלא בדבר שיש בו צורך היום. וכדתנן התם ב"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לר"ה וב"ה מתירין. ואמרינן בגמרא דהוצאת אבנים כולי עלמא לא פליגי דאסור משום דלית בהו צורך היום ואף על גב דאמרינן התם תני תנא קמיה דר' יוחנן המבשל גיד הנשה ביום טוב ואכלו לוקה חמש ומפרש ואזיל אמאי לוקה ומפרש חדא משום הבערה וא"ל ר' יוחנן לתנא פוק תני לברא הבער' אינה משנה ואם תמצא לומר משנה ב"ש היא דאמרי לא אמרינן מתוך דאלמא אפילו הבערה לצורך הגיד חשיב הבערה לצורך ואף על גב דאסור באכילה ובהנאה שאני התם דההבערה מיהא שריא ולצורך עביד לה אלא דבתר הכי איגלי ליה איסורא מה שאין כן הכא דההבער' גופ' אסורה בהנאה דאי לא תימא הכי תקשי ליה לר' יוחנן דשלא לצורך כלל לא שרו ב"ה אלא ודאי כדאמרן. וכי תימא א"כ מאי קא מבע"ל בפ' במה מדליקין גבי אין שורפין קדשים ביום טוב מה"מ ולמה לי קרא תיפוק לי דליכא למימר ביה מתוך הא כתיבנא ליה התם דהוה ס"ד דמאן דבעי לה דיו"ט לא תעשה גרידא וליתי עשה דשריפה ולדחי לא תעשה דיו"ט עד דפריש ליה דיו"ט עשה ולא תעשה הוא.

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף ו עמוד א

מצא חמץ שלו ביום טוב כופה עליו את הכלי עד הערב שיבערנו שהרי טלטולו להוציאו בחוץ אסור וכן שריפתו במקומו אסורה ביום טוב שהבערה שלא לשום צורך אסורה ולהסיקו תחת תבשילו או לתתו לבהמתו אי אפשר שהרי אסור הוא בהנאה ודבר זה י"מ אותו בשכבר בטלו קודם איסורו שאין כאן לאו דלא יראה אלא מצות ביעור מדברי סופרים ואין דוחין טלטול מפניה הא כל שלא בטלו דוחין איסור טלטול להוציאו כדי שלא יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא ומ"מ גדולי המחברים פרשוהו אף בלא בטלו קודם איסורו והוא תמוה שהרי נשמר משני לאוין ומקיים עשה של השבתה בדחיית איסור טלטול ואף על פי שבשופר לא התירו קיום מצוה בדחיית טלטול כגון פקוח הגל הרי בשופר אין בו אלא עשה גרידא וסרך לאו גמור כעשה גמור בקצת מקומות ולא עוד אלא שבשעת הפקוח אינו מקיים את העשה:

חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף ה עמוד ב

ושמע מינה לא אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. כתב עוד ז"ל שלא לצורך אוכל נפש והוא צורך יום טוב, כדמוכח במסכת יום טוב (ביצה י"ב א') ובכמה דוכתי, ודין הוא, דאי לא לבית הלל (שם) כולוהו מלאכות שריין במתוך, והכא נמי כיון שהיא מצוה (שסמכה) [שזמנה] ביום טוב חשיב למישרי במתוך דהוי כלולב לצאת בו וס"ת לקרות בו, ומיהו השתא דקי"ל דביעור בי"ד היכא דעבר ולא ביטל ולא בדק אין לו לשורפו ביום טוב, דכיון דהגיע [ה]מצוה קודם הוי כמילה שלא בזמנה שאינו דוחה יום טוב, וכן הוא בפירוש בירושלמי דשבת (עיי"ש פ"ב ה"א), וכן הצעתי לפני מורי הרב והרשב"א והודו לדברי, ושלא כדעת רבים, הלכך כל כיוצא בזה מוציאו כלאחר יד או על ידי גוי דשרינן ליה שבות דרבנן שלא יעבור עליו, ולא סגי הכא שיכפה עליו את הכלי כדלקמן (ו' א'), דההוא למי שביטל, וכן הורו רבותי, עכ"ל ז"ל.

תוספות מסכת כתובות דף ז עמוד א

ומוצא חמץ בתוך ביתו דאמרינן בפ"ק דפסחים (דף ו. ושם) דכופה עליו כלי ולא שרינן לשורפו משום מתוך היינו משום דאסור לשורפו מדרבנן משום מוקצה דאסור לטלטלו אבל אין לומר דאיירי כשביטלו דמכל מקום מדרבנן מצוה לשורפו והוי צורך היום דבמצוה דרבנן נמי שרינן היכא דאיכא למימר מתוך

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ח

לפיכך אם לא ביטל קודם שש ומשש שעות ולמעלה מצא חמץ שהיה דעתו עליו והיה בלבו ושכחו בשעת הביעור ולא ביערו הרי זה עבר על לא יראה ולא ימצא שהרי לא ביער ולא ביטל, ואין הבטול עתה מועיל לו כלום לפי שאינו ברשותו והכתוב עשהו כאילו הוא ברשותו לחייבו משום לא יראה ולא ימצא, וחייב לבערו בכל עת שימצאו, ואם מצאו ביום טוב ט כופה עליו כלי עד לערב ומבערו, ואם של הקדש הוא אינו צריך לכפות עליו כלי שהכל פורשין ממנו. +/השגת הרמב"ד/ לפיכך אם לא ביטל קודם שש ומשש ולמעלה מצא חמץ הרי זה עובר על לא יראה ולא ימצא. א"א אולי סובר זה המחבר שהוא עובר משש שעות ולמעלה בלא יראה ולא ימצא ואינו כן דשבעת ימים כתיב. +

כסף משנה הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ח

[ח] ואם מצאו ביום טוב כופה עליו כלי וכו'. הקשו בהגהות יבערנו במקומו והא אית ליה לר' יהודה מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ותירצו דהכא איירי בשבטלו. ולדעת ה"ה שכתב דאפילו לא ביטל עסקינן י"ל שכשהתירו הבערה שלא לצורך ה"מ בשיש צורך היום קצת וכו"ה הא איכא צורך היום כיון דאיכא מצוה ליתא דהא שריפת קדשים מצות עשה ואינו דוחה יום טוב ועוד דהא אמרינן בספ"ק דכתובות (דף ז'). דלא אמרינן מתוך אלא בהנאה השוה לכל נפש פי' לכל גוף אדם והכא ליכא הנאה לשום גוף. והתוס' פ"ק דכתובות תירצו דלעולם בשלא בטלו ומאי דלא שרינן לשורפו משום מתוך היינו טעמא משום דאסור לשורפו מדרבנן משום מוקצה דאסור לטלטלו וקשה לי על דבריהם וכי משום איסורא דרבנן שרינן ליה להשהותו ולעבור עליו בבל יראה ובל ימצא. וי"ל דחכמים עשו חיזוק לדבריהם ועוד דאילו לעבור על איסור מוקצה צריך קום עשה ולעבור על בל יראה בשב ואל תעשה הוא ורצונו היה לבערו אלא שחכמים אסרוהו אינו עובר עליו דלא אמרה תורה בל יראה ובל ימצא אלא כשברשותו היה לבערו ואינו מבערו אבל אם הוא אנוס לא וזה אנוס הוא. והר"מ תירץ דלא שרינן לטלטלו משום דבעידנא דמטלטל ליה לא מקיים מצות תשביתו:

ר"ן על הרי"ף מסכת פסחים דף ב עמוד ב

חמצו של נכרי המופקד אצלו ולא קבל עליו אחריות שאמרו דמותר לשהותו ועושה לו מחיצה בי"ד משום היכרא שלא ישכח ויאכלנו ולא סגי ליה בכפיית כלי כל ז' כדלעיל דהתם חד יומא בלחוד הוא שהרי בלילה יבערנו ועוד דמחיצה בי"ט לא אפשר. ואחרים פירשו דעושה לו מחיצה עשרה וסגי בהכי אף על גב דקביל עליה אחריות שכיון שייחד ליה מקום תו לא מיקרי גבוך ועל הדרך שפירשתי למעלה:

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף ו עמוד א

זה שהקלנו שלא להצריך ביעור לחמצו של גוי בשלא קבל אחריות אף בלא ייחד לו בית מ"מ צריך הוא לעשות מערב יום טוב מחיצה עשרה שלא יבא להסתפק ממנו אבל של הקדש ר"ל של בדק הבית שהוא אסור לכל אדם אינו צריך שהכל בדלים ממנו ויש למדין מכאן שבמקום שנהגו שלא לאכול פת של גוים (שנפל בו מים שהכל בכלל חמץ) דבדילי מיני' ואין הדברים נראין לי כלל שאף בהקדש פירשונה בשל בדק הבית שאסור לכל אדם לגמרי הא חלה שמותרת לקצת בני אדם לא הותר להשהותה שהרי אמרו לא תקרא לה שם עד שתאפה כל שכן בפת של גוים שאין איסורו ברור כל כך שהרי יש צדדין שהוא מותר וכן לדעת קצת אין איסורו אלא מנהג כמו שיתבאר בשני של עבודה זרה:

רש"ש מסכת פסחים דף ו עמוד א

שם חמצו של נכרי עושה לו מחיצה י"ט משום הכירא (ב"ת האחרונות ליתנייהו ברי"ף ורא"ש והוא מוכרח לדעת האחרים פי' שבר"ן ולהה"מ שאביאם) ובר"ן וא"פ כו' וסגי בהכי אף על גב דקביל עליה אחריות כו' והה"מ בפ"ד הביא בשם העיטור והרמב"ן דבלק"ע אחריות לא בעינן מחיצה י' כו' והכא מיירי דוקא בקע"א ע"ש. ולכאורה יפלא דלפ"ז איך יתפרנס הסיפא ואם של הקדש הוא א"צ כו' דכיון דקבל עליו אחריות למה יגרע מש"א לעבור עליו משום ב"י ובי' ונלע"ד דשל גבוה לעולם א"ע אף בקע"א לשיטה זו דכל היכא דאיתא בי גזא דרחמנא איתא עי' חולין (קלט) והוה כקבל אחריות על חמצו של גבוה ברשות גבוה וסמוכין לזה (מב"ק עו) הגונב הקדש מבית בעלים פטור וגונב מבית האיש ולא מבית הקדש הרי דאף שעומד בבית בעלים מ"מ נקרא בית הקדש (ובזה נדחית ראיית הר"י שבהרא"ש סי' ד' כפי מה שבארתי בחדושי דראייתו מהא דק"ל בית הקדש ה"ה דנקרא בית המפקיד אף על פי שהוא ברשות הנפקד והוא כעין

שפי' בו הש"א בתשו' פ"ג דשאני גבוה כדאמרן) ונ"ל עוד ראייה מלעיל דקאמר יכול כו' ולקבל פקדונות מן הנכרי כו' דשביק לבר זוגיה דאתחיל ברישא אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה (וכבר הרגיש בזה התומים סימן ס"ו סקע"א) אלא ודאי דהקדש באמת מותר כנ"ל נכון בעז"ה. שוב ראיתי בירושלמי בפ' כ"ש ה"ב ז"ל א"ת תני לא יראה לך כו' אבל את רואה את לגבוה וא"ת תני אפילו לגבוה כו' תפתר בקדשים שחייב באחריותן כר"ש ע"כ. ואולי י"ל דדוקא לר"ש דס"ל בכהת"כ דבר הגורם לממון כמ"ד וא"כ הוי כדידיה ממש לכן אפילו הוא בבית אחר עובר עליו. אבל לרבנן דדוקא גבי חמץ גלי לן קרא כדלעיל י"ל דאינו אלא כשהוא בביתו (ובט"ז סי' ת"מ סק"ד כתב ג"כ לחלק בין ר"ש לרבנן ולהיפך ע"ש) ולפמש"כ ל"ד הש"א בר"ס ע"ח שכתב בשיטת העיטור והרמב"ן דאע"ג דרבי רחמנא לעבור על ב"י על חמץ של נכרי ושל גבוה בקע"א כו'.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ד הלכה ב

הא למדת שחמץ של ישראל אם הניחו ברשותו אפילו טמון ואפילו בעיר אחרת ואפילו מופקד ביד גוים הרי זה עובר משום לא יראה ולא ימצא, וחמץ של הקדש או של גוי שהיה אצל ישראל אפילו היה עמו בבית הרי זה מותר מפני שאינו שלו, ואפילו היה של גר א תושב שיד ישראל שולטת עליו ב אין כופין אותו להוציא החמץ מרשותו בפסח, אבל צריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים בפני חמצו של גוי שמא יבוא להסתפק ממנו, אבל של הקדש אינו צריך מפני שהכל פורשין מן ההקדש כדי שלא יבואו לידי מעילה.

מגיד משנה הלכות חמץ ומצה פרק ד הלכה ב

[ב] חמץ של הקדש וכו'. שם אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה ושם מפורש שאפילו נכרי שכבשתו ושרוי עמך בחצר הדין כן ומפרש רבינו נכרי שכבשתו גר תושב: אבל צריך לעשות מחיצה וכו'. שם (דף ו'). אמר רב חמצו של עכו"ם עושה לו מחיצה עשרה ומדברי רבינו דבשלא קבל עליו אחריות הוא וכן פירש"י ז"ל זה לשונו חמצו של עכו"ם המופקד אצלו ולא קבל עליו אחריות דאמרינן דמותר להשהותו עושה לו מחיצה בי"ד משום היכרא וזה דעת קצת מפרשים ז"ל אבל בעל העטור והרמב"ן ז"ל וקצת מן האחרונים מפרשים דבלא קבל עליו אחריות לא בעינן מחיצה עשרה אלא מפנהו לכל מקום כדי שלא יכשל בו ובקבל עליו אחריות די בייחד בית ובמחיצה עשרה דכיון דייחד לו בית לאו ברשותו הוא אף על גב דקביל עליה אחריות. זהו דעתם ז"ל: אבל של הקדש וכו'. כבר נתבאר זה פ"ג גבי מצא חמץ ביום טוב שבשל הקדש אינו צריך היכר:

כסף משנה הלכות חמץ ומצה פרק ד הלכה ב

[ב] אבל צריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים. ולא סגי ליה בכפיית כלי כדלעיל משום דמסתמא הוא הרבה שאין דרך להפקיד מועט ולא יתכסה בכלי. א"נ התם שהוא לפי שעה סגי ליה בכפיית כלי אבל זה שצריך לעמוד כל המועד לא סגי ליה שהכלי ניטל לצורך ואתי למיכל מיניה: